

Vzgoja in vzgojni načrt

Milena Golob
Osnovna šola Korena

Otroci niso nikdar posebno dobro poslušali starejših, so jih pa vedno zvesto posnemali.

James Balduin

Povzetek: V članku predstavljam vzgojni načrt šole, na kateri poučujem. Ta vsebuje načine doseganja in uresničevanja ciljev, vzgojne dejavnosti, vzgojne ukrepe, vzgojne opomine in oblike sodelovanja s starši, ki jih izvajamo na naši šoli ter uresničevanje in spremljanje tega. Prav tako je v prispevku nakanan primer, kako smo se na naši šoli posvetili razvijanju odgovornosti pri otrocih v 1. VIO. Odgovornost otrok razvijamo s pomočjo različnih aktivnosti v razredu, spremljanjem njihovega dela in pogovorih o tem, kako ustrezno reagirati v različnih situacijah. **Ključne besede:** vzgoja, osnovna šola, vzgojni načrt, akcijski načrt. **Education and Educational Plan. Abstract:** The article presents the educational plan of the school at which the author teaches. It contains the methods of attaining and realizing the objectives, educational activities, educational measures, notices of reprimand and forms of cooperation with the parents, which the author's school is implementing, and how it is realized and monitored. Furthermore, the paper provides the example of how the school has dedicated itself to developing responsibility in the children of the 1st educational triad (VIO). The responsibility of the children is being developed with various activities in the classroom, by monitoring their work, and talking about how to react appropriately in various situations. **Key words:** education, primary school, educational plan, action plan.

Uvod

Vzgoja ima zelo velik pomen v našem življenju in je steber za razvoj človeške osebnosti. Odvisna je od staršev, učiteljev in drugih osebnosti v okolju. Definicija vzgoje v širšem pomenu:

»Zavestno, namerno, načrtno prenašanje zgodovinskih izkušenj starejših generacij na mlade z namenom, da se usposablja vsaka generacija za svojo družbeno vlogo v sedanjosti in prihodnosti ter ustvarja izročilo družbenega življenja« (Enciklopedijski rječnik, MH, Zagreb 1963, str. 584).

Vzgoja v ožjem pomenu:

»Razvijanje posameznikove psihofizične sposobnosti in oblikovanje njegovega pregleda na svet (Pediček 1992, str. 163).«

Mira Cenčič v knjigi *Dinamika vzgojnega dela* (1986) opisuje ravno vzgojo v ožjem pomenu besede, kot namerno vzgojno vplivanje učitelja na učenca, z zavestnim, načrtnim izborom vzgojnih stilov, načel, sredstev in metod dela.

Med vzgojnimi stili ločimo:

- Demokratični stil, kjer je osnova komuniciranja učitelja takšna, da s svojo avtoriteto ustvarja doslednost, hkrati pa učenci čutijo, da jim je učitelj naklonjen in jih spoštuje. Odnos se torej gradi na medsebojnem sodelovanju.
- Represivni vzgojni stil, kjer so učitelji strogi in vzbujajo pri otrocih strah. Pogosto uporabljajo ukrepe, kot so: zapoved, grožnja, kazen, pretepanje.
- Anarhični vzgojni stil, kjer se prekomerno popušča otrokom. Otroci so neobgleni. (po Pšunder, 1994, str. 29–31)

Med vsemi naštetimi vzgojnimi stili je najprimernejši zagotovo demokratični stil, saj temelji na dvosmerni komunikaciji med učiteljem in učencem.

Vzgojni načrt

Vzgoja otrok in vzgojni načrt šole lahko na učence vplivata tako pozitivno kot negativno. Odvisno je

od tega, v koliki meri se želi učenec spremeniti in koliko je na njega vplival vzgojni ukrep. Ali je vplival pozitivno tako, da učenec dejanja ne ponavlja več ali pa negativno, da dejanje še ponavlja in ga lahko tudi stopnjuje.

V nadaljevanju želim predstaviti vzgojni načrt naše šole.

Vzgojni načrt je oblikovan na podlagi različnih mednarodnih in državnih dokumentov, izhaja iz ciljev osnovne šole in je del letnega delovnega načrta šole.

Z vzgojnim načrtom naša šola določa:

1. Načine doseganja in uresničevanja ciljev in vrednot,

kar je odvisno od ugodne klime in pogojev na šoli. Učenci lahko dosežejo cilje in razvijajo vrednote s pomočjo dela in spodbud učiteljev, delavcev šole, staršev, starih staršev, okolice šole. Z raznimi aktivnostmi na šoli spodbujamo telesni, čustveni in moralni razvoj posameznika, organiziramo različna srečanja, proslave, prireditve.

2. Vzgojne dejavnosti

2.1. Proaktivne in preventivne dejavnosti, pri katerih učitelj skrbi za varnost, sprejetost in pripadnost skupini, gibanje, sprostitve ... Tematske vzgojne dejavnosti so organizirane v okviru ur oddelčne skupnosti, interesnih dejavnosti ali kot posebni šolski projekti.

2.2. Svetovanje in usmerjanje

Šola organizira pomoč učitelja, sošolcev, vključevanje učenca v določene dejavnosti, nudenje zunanje pomoči, individualne pogovore. Ta pomoč je namenjena učencem z učnimi težavami.

2.3. Restitucija spada med vzgojne ukrepe in omogoči učencu, da s svojim ravnanjem popravi morebitno materialno ali moralno škodo.

2.4. Vrstniška mediacija predstavlja način mirnega reševanja konfliktov med učenci.

2.5. Projektna aktivnost na nivoju socialnega sistema: učenci so vključeni v razredne ure. Vzgojno-izobraževalno delo dopolnjujejo tudi preventivne dejavnosti (projekti, predavanja, ki jih izvajamo za delavce šole, starše in učence).

V tem šolskem letu izvajamo:

- PROJEKT ZDRAVA ŠOLA (učenci se prehranjujejo z zdravo hrano tako pri zajtrku kot pri malici in kosilu; z učenci oblikujemo jedilnike za zdravo prehranjevanje).

- PROJEKT EKO ŠOLA (zbiranje zamaškov, starega papirja ...).
- PROJEKT KNJIGA V 1. VIO (učenci obišejo tiskarno, knjižnico, izdelajo si svojo knjigo).
- PROJEKT PROTI NASILJU (izvajamo delavnice na temo nasilja, z učenci izdelujemo plakate).
- PROJEKT NAJ UČENEC ŠOLE (vsak mesec oddelčna skupnost izbere naj učenca v svojem razredu (vsaj enega in največ 5 učencev), ki s svojim ravnanjem ugodno vpliva na delovno in socialno klimo v razredu; na koncu leta izberemo naj učenca šolskega leta, najprej po razredih in na koncu naj učenca šole. Kriteriji za izbiro so: spoštljiv odnos do učiteljev in učencev, sodelovanje pri pouku, pomoč sošolcem, spoštljiv odnos do okolja, izpolnjevanje učnih in drugih obveznosti, strpen odnos do drugačnosti, spoštovanje pravil hišnega reda, varno in odgovorno ravnanje s premoženjem šole in lastnino učencev ter delavcev šole, spoštovanje pravic drugih učencev in delavcev šole).
- PROJEKT GLONARJEVA TURISTIČNA POT (uresničujemo ga kot orientacijski pohod po poteh našega znanega zgodovinarja, knjižničarja in prevajalca dr. Jožeta Glonarja).
- PROJEKT BRANJE se izvaja na razredni stopnji; učno uspešnejši učenci predmetne stopnje pomagajo dvakrat tedensko po 10 minut brati določene vsebine (po vedenjsko kognitivni metodi branja) primerne stopnji učencem s težavami branja. Učenci so za to usposobljeni. Pripravijo se na uvodnih urah pri pedagoginji.

3. Pohvale, priznanja, nagrade, ki so lahko ustne ali pisne. Učenec jih lahko pridobi za sodelovanje in prizadevnost pri šolskem ali izvenšolskem delu (npr. rezultati na tekmovanjih na ravni občine, regije, države, večletno vključevanje v interesne dejavnosti, aktivno sodelovanje pri oddelčni skupnosti, šolski skupnosti in šolskem parlamentu).

4. Vzgojni ukrepi

Vzgojni ukrepi so posledica kršitev šolskega reda in pravil. Izvajanje tega je povezano z vodenjem učenca in iskanjem možnosti za spremembe njegovega vedenja. Pri tem sodelujejo učenec, starši in strokovni delavec šole.

a) Kršitve šolskega reda:

- neupravičeno izostajanje od pouka,
- neprimeren odnos do pouka,

- neprimeren odnos do hrane (npr. metanje kruha po jedilnici),
- uporaba mobilnih telefonov in snemanje ter fotografiranje učencev, delavcev šole (razen, če se dogovori z učiteljem, da ga uporabi kot učni pripomoček),
- psihično nasilje,
- kraja lastnine šole, lastnine drugih učencev ali delavcev in obiskovalcev šole.

b) Vzgojni ukrepi:

- ovečan nadzor nad učencem, ko je v šoli, a ne pri pouku,
- odstranitev učenca od pouka,
- opravljanje obveznosti izven predvidenega časa (v dogovoru s starši),
- redni vsakodnevni stiki s strokovnim delavcem,
- dodatno spremstvo,
- zadrževanje na razgovoru po pouku,
- začasen odvzem naprav ali predmetov,
- večkratni pogovori s starši,
- premestitev v drugo šolo.

5. Vzgojni opomini

Šola ga izreče za kršitve, ki so bile storjene v času pouka, ob dnevih dejavnosti in drugih organiziranih oblikah.

V posameznem šolskem letu lahko učencu izreče učiteljski zbor vzgojni opomin največ trikrat.

6. Oblike sodelovanja s starši

Delavci šole, učenci in starši razvijamo sodelovalni odnos na področju vzgoje. Vključujemo se v reševanje problemov, s katerimi se učenci srečujejo.

Starše obveščamo o dogodkih, ki zadevajo njihovega otroka ustno in/ali pisno.

7. Uresničevanje in spremljanje

Vzgojni načrt naše šole je temeljni dokument za delo na šoli. Z njegovo realizacijo uresničujemo cilje iz 2. člena Zakona o osnovni šoli.

Akcijski načrt – razvijanje ODGOVORNOSTI

Akcijski načrt je del vzgojnega načrta. Gre za spremljavo vzgojnega načrta, ki ga uresničujemo skozi akcijski načrt. V šolskem letu 2010/2011 smo si zadali za cilj razvijanje odgovornosti v smislu poznavanja in priznavanja svojih dolžnosti do sebe in drugih, prav tako tudi prizadevanje za

njihovo izpolnitev ter zavedanje, da smo odgovorni pred sabo, družbo, do sošolcev, učiteljev in staršev.

Cilj: razvijati pri učencih čut za odgovornost (1. VIO)

ODGOVORNOST	NAMEN	NOSILEC
GARDEROBA	Navajanje na red in čistočo ter razvijanje odgovornosti za lastno in tujo lastnino.	Učitelji, dežurni učitelj, reditelj.
UČILNICA	Skrb za urejene učilnice, igralne koticke in predalčke s šolskimi potrebščinami.	Učitelji, dežurni učitelj, reditelj.
ŠOLSKE POTREBŠČINE	Urejanje šolskih potrebščin, menjava telovadne opreme in skrb za svoje stvari.	Učitelj razrednik, učitelj OPB, starši.
DOMAČE NALOGE	Skrbno opravljanje domačih nalog, prinašanje pripomočkov.	Učitelj razrednik, učitelj OPB, starši.
OKOLJE	Spodbujanje zdravega načina življenja ter skrb in odgovornost za okolje.	Delavci šole, starši.

Učence 3. razreda smo povprašali, kaj razumejo pod besedo odgovornost.

Zbrane misli:

Odgovornost je:

- da si zložimo čevlje in bunde v garderobi,
- da brišemo tablo vsak dan,
- da prevzamemo neko delo in zanj odgovarjamo,
- da imamo pospravljene potrebščine v predalčkih in v torbicah,

- da si vsak dan po malici očistimo zobe, pred malico pa si umijemo roke,
- da sami poskrbimo za učenje,
- da napravimo domačo nalogo, se naučimo,
- da si vsak večer pogledamo peresnico in ošili-
mo barvice ali svinčnike,
- da ne mečemo kruha po tleh,
- da skrbimo za higieno rok, saj drugače lahko
zbolimo,
- da ne onesnažujemo okrog šole.

Zaključek

Vzgoja torej pomembno vpliva na otroke, na njihov telesni, duševni, moralni in socialni razvoj. Odvisna je od večih dejavnikov in samo povezanost teh dejavnikov vpliva na razvoj aktivne in pozitivne osebnosti.

Med vsemi vzgojnimi stili je najpomembnejši de-
mokratični stil, saj temelji na dvosmerni komuni-

kaciji med učitelji in učenci.

Po izvedenem akcijskem načrtu smo pri učencih opazili izboljšanje delovnih navad ter ugodnejšo razredno klimo, predvsem zaradi boljših odnosov med učenci.

Z akcijskim načrtom bomo nadaljevali v 2. VIO. ■

Viri in literatura

1. Cenčič, M. (1986). *Dinamika vzgojnega dela v šoli*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
2. Enciklopedijski rečnik. (1963). Zagreb: MH.
3. Hauk, P. (1988). *Uspešna vzgoja otrok*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
4. *Mala splošna enciklopedija*. (1976). Ljubljana: Državna založba Slovenije.
5. Pediček, F. (1992). *Poglavje za antropološko snovanje slovenske pedagogike*. Maribor: Založba obzorja.
6. Pšunder, M. (1994). *Knjižica za učitelje in starše*. Maribor: Založba obzorja Maribor.
7. Vzgojni načrt. (september 2009). Osnovna šola Korena.